Spremljanje razvojnih in finančnih ciljev družbe

Mag. Cvetka Peršak

Računovodske informacije potrebne za odločanje sveta delavcev

Osrednji del informacijskega sistema je računovodstvo. Računovodstvo je dejavnost vrednostnega spremljanja in proučevanja poslovnih procesov in stanj, povezanih s poslovanjem kakega poslovnega sistema.

Kodeks računovodskih načel

- Načelo časovne neomejenosti poslovanja
- Načelo strogega upoštevanja nastanka poslovnega dogodka
- Načelo dosledne stanovitnosti
- Načelo dokumentarnosti
- Načelo metodične izenačenosti
- Načelo urejenosti

Kodeks računovodskih načel

- Načelo ažurnosti in aktualnosti
- Načelo smotrnosti
- Načelo medsebojne povezanosti in soodvisnosti gospodarskih kategorij
- Načelo gospodarnosti v računovodstvu
- Načelo kosmatega izkazovanja gospodarskih kategorij

Slovenski računovodski standardi

- Slovenski računovodski standardi (SRS) so pravila o strokovnem ravnanju na področju računovodstva, ki jih oblikuje Slovenski inštitut za revizijo.
- SRS imajo osnovo v Zakonu o gospodarskih družbah in so za namen letnih poročil obvezni za vsa podjetja s sedežem v Republiki Sloveniji.

BILANCA STANJA

- Bilanca stanja je računovodski izkaz, ki prikazuje stanje premoženja in obveznosti podjetja na določen trenutek.

- Bilanca stanja ima dve strani: levo, ki jo imenujemo AKTIVA in desno, ki jo imenujemo PASIVA. Kot že ime pove, sta obe strani VEDNO v ravnotežju (zbilancirani).

Sredstva

- zemljišča
- zgradbe
- oprema, stroji
- zaloge (materiala, polproizvodov, proizvodov, blaga)
- terjatve do kupcev (neplačani računi za prodane izdelke)
- posojila, ki jih je podjetje dalo (kadar ima podjetje več denarja kot ga potrebuje za dejavnost, ga lahko posodi drugim)
- vrednostni papirji
- denar na žiro računu in v blagajni

Obveznosti do virov sredstev

- dolgovi do dobaviteljev
- dolgovi do zaposlencev
- dolgovi do države
- dolgovi do banke

Dolgoročne rezervacije

Dolgoročne rezervacije so namenjene:

- poravnavanju vnaprej znanih, ponavadi večjih, obveznosti, ki bodo nastale v obdobju po letu dni,
- poravnavanju morebitnih obveznosti, katerih velikost in čas nastanka nista znana.

Pasivne časovne razmejitve

Pasivne časovne razmejitve so kratkoročne in predstavljajo:

- vnaprej vračunane stroške oz. odhodke (stroški, ki sicer še niso nastali, bodo pa, podjetje pa jih že upošteva zato, da ima bolj enakomerno obremenjen poslovni izid),
- kratkoročno odloženi prihodki (prihodki, ki jih podjetje ne upošteva v poslovnem izidu, ker npr. celoten projekt še ni opravljen, čeprav je že fakturiran).

Kapital

Vsebinsko ga sestavljajo:

- osnovni kapital, ki je v družbi z omejeno odgovornostjo razdeljen na deleže, v delniški družbi pa na delnice in registriran na sodišču,
- prenešeni in nerazdeljeni dobički iz preteklih let,
- rezerve,
- prevrednotovalni popravki in
- neporavnane izgube, ki so seveda odbitna postavka.

POSLOVNI DOGODKI V BILANCI STANJA

Večina poslovnih dogodkov se odraža v bilanci stanja tako, da je v naslednjem trenutku bilanca stanja drugačna, bodisi se spreminja višina ali struktura leve strani bodisi desne strani ali pa obeh strani hkrati.

IZKAZ POSLOVNEGA IZIDA

Izkaz poslovnega izida prikazuje prihodke in odhodke podjetja v določenem (obračunskem) obdobju. Pozitivna razlika med njimi je dobiček, negativna pa izguba.

Prihodki

- Prihodke ustvarja podjetje s prodajo izdelkov ali storitev, s posojanjem denarja in na druge načine (npr. z zmanjšanjem dolgov).
- Prihodki se delijo na poslovne, finančne (redne) in izredne prihodke.

Odhodki

- Odhodki so zmanjšanje sredstev ali povečanje dolgov v obračunskem obdobju.
- Delimo jih na redne in izredne. Odhodki zmanjšujejo poslovni izid. Redne odhodke sestavljajo poslovni in finančni odhodki.

Čisti dobiček se lahko nameni:

- lastnikom za dividende oz. udeležbo v dobičku,
- upravi in nadzornemu svetu za nagrade,
- zaposlenim za nagrade,
- podjetju za rezerve in zadržane dobičke,
- delavcem kot udeležba pri dobičku.

IZKAZ DENARNIH TOKOV

Izkaz denarnih tokov je temeljni računovodski izkaz, ki prikazuje začetno stanje in končno stanje denarnih sredstev ter prejemke in izdatke iz vmesnega obdobja.

Prejemki

- plačilo za prodane izdelke, storitve oz. blago s strani kupcev
- plačilo za prodano drugo premoženje s strani kupcev tega premoženja
- vračilo danih posojil ali naložb (depozitov) in pridobitev novih posojil

Izdatki

- plačilo za kupljen material in druge prejete račune (elektriko, najemnino, čiščenje, zavarovanje, izobraževanje, prevoze, strokovno literaturo, telefon, poštnino, računovodske storitve, vzdrževanje, drobni inventar itd.)
- izplačilo plač, regresa za letni dopust in prehrano, jubilejne nagrade itd.
- plačilo za kupljeno drugo premoženje
- vračilo prejetega posojila , nakazilo denarja posojilojemalcu, polog naložbe

ANALIZA RAČUNOVODSKIH IZKAZOV

- Analiziranje je proces, pri katerem je potrebno najprej opredeliti **cilj,** torej kaj je predmet proučevanja, kdo je naročnik informacije in tudi čemu bo služila.
- Računovodska analiza zajema podatke iz računovodskih izkazov in druge računovodsko finančne dokumentacije. Z njo ugotovimo premoženjsko in finančno stanje podjetja, poslovni izid, denarne tokove, gibanje kapitala, dosežene vrednosti primerjamo s planiranimi in doseženimi v preteklih letih ter s konkurenco.

Kazalniki

- Kazalnik izraža razmerje med dvema ali več podatki. Je torej relativno število (ulomek). Lahko so koeficienti, stopnje udeležbe ali indeksi.
- Koeficient je relativno število, ki izraža razmerje med raznovrstnima velikostma, ki pa sta primerljiva.
- Stopnja udeležbe izraža razmerje med istovrstnima velikostma, od katerih se prva nanaša na del in druga na celoto istega pojava.
- Indeks je relativno število, ki izraža razmerje med istovrstnima velikostma. Pogosto je izražen kot odstotni indeks.

LETNO POROČILO

Za majhne družbe, katerih delnice ne kotirajo na borzi so letna poročila sestavljena le iz **bilance stanja, izkaza poslovnega izida, priloge s pojasnili k izkazom in poslovnega poročila**.

Za vse ostale pa je **letno poročilo sestavljeno** iz:

- bilance stanja,
- izkaza poslovnega izida,
- izkaza finančnega izida,
- izkaza gibanja kapitala,
- priloge s pojasnili k izkazom in poslovnega poročila.

Poslovno poročilo

V poslovnem poročilu je potrebno prikazati pomembne poslovne dogodke in prikazati pošten položaj družbe. Poleg tega pa morajo biti prikazani tudi:

- pomembni poslovni dogodki, ki so nastopili po koncu poslovnega leta,
- pričakovani razvoj družbe,
- aktivnosti družbe na področju raziskav in razvoja,
- podružnice družbe,
- aktivnosti podružnic družbe v tujini.

Plačilna sposobnost podjetja

Za obstoj in razvoj podjetja je odločilnega pomena plačilna sposobnost.

Insolventnost definira zakon kot položaj, ki nastane, če dolžnik:

a) v daljšem obdobju ni sposoben poravnavati vseh svojih obveznosti, ki so zapadle v tem obdobju, ali
b) postane dolgoročno plačilno nesposoben.

Insolventnost

Če se ne dokaže drugače, velja, da je dolžnik trajneje nelikviden, če za več kot dva meseca zamuja z izpolnitvijo ene ali več obveznosti v skupnem znesku, ki presega 20 odstotkov zneska njegovih obveznosti, izkazanih v letnem poročilu za zadnje poslovno leto pred zapadlostjo teh obveznosti.

Insolventnost

Prav tako velja, da je dolžnik postal dolgoročno plačilno nesposoben, če je vrednost njegovega premoženja manjša od vsote njegovih obveznosti (prezadolženost); pri dolžniku, ki je kapitalska družba pa tudi, če je izguba tekočega leta skupaj s prenesenimi izgubami dosegla polovico osnovnega kapitala in te izgube ni mogoče pokriti v breme prenesenega dobička ali rezerv.

Strateško načrtovanje

zamišljanje zaželenega rezultata

+

zamišljanja procesa za njegov doseg

+

izvedba procesa

Cilji podjetja

- **Lastniki** želijo maksimirati svoje donose (dobiček, denarni tok)
- **management** želi zadovoljiti interese lastnikov, želi voditi ugledno podjetje, v katerem vladajo dobri odnosi, imeti ustrezno plačo
- **delavci** želijo dobro in redno plačo, dobre delovne pogoje, varnost
- **kupci** želijo kvalitetne in poceni izdelke, storitve
- **dobavitelji** želijo velikega in plačilno sposobnega poslovnega partnerja
- **banke** želijo posojati denar in ga brez večjega tveganja tudi dobiti vrnjenega
- **država** pričakuje od podjetja zaposlitev državljanov, zagotovitev potreb trga, vir proračunskega denarja...

NALOŽBE

Denar, ki ga podjetje ima ali pa si ga sposodi, lahko nalaga v različne naložbe - pogoj je le, da pričakuje od njega več, kot ga stane (output večji od inputa). Tako lahko podjetje (oz. zanj vodstvo) nalaga denar v:

- nematerialne naložbe ,
- materialne naložbe in
- finančne naložbe.

Na odločitev o vrsti naložbe vplivajo tako notranji kot tudi zunanji dejavniki

Notranji dejavniki so:

- cilji in strategija podjetja,
- donosnost sredstev,
- višina in struktura stroškov,
- odpisanost osnovnih sredstev,
- razvojna naravnanost,
- kadrovska motiviranost,
- višina akumulacije,
- ipd.

Zunanji dejavniki so:

- tržna situacija (ponudba, cene, konkurenca)
- razvitost finančnega trga
- politika deviznega tečaja
- fiskalna politika
- denarno-kreditna politika
- ipd.

NALOŽBE

- Lastniške in dolžniške finančne naložbe
- Naložbe v osnovna in obratna sredstva
- Naložbe v znanje
- Naložbe v nepremičnine
- Depoziti
- Naložbe v plemenite kovine, …

Kriteriji za presojo vrste naložb so:

- raznolikost ponudbe,
- razpoložljiva višina denarja,
- ocena pričakovanega donosa,
- ocena tveganja,
- likvidnost naložbe,
- ročnost,
- stroški, povezani z naložbo,
- dostopnost do naložbe,
- davčne olajšave/obremenitve,
- osebnostne lastnosti naložbenika oz. vodstva podjetja, itd.

Intelektualni kapital

- Vrednost podjetja knjigovodsko
- Vrednost podjetja ob prodaji
- Vrednost podjetja ocenjena

- Finančni kapital
- Intelektualni kapital
- Računovodski vidik